

U povodu 30. obljetnice časopisa Meridijani 1994. – 2024.

PETRA SOMEK

1. Uvod

Izdavačka kuća Meridijani i njezin istoimeni časopis (bivši Hrvatski zemljopis) ove – 2024. godine – slave tridesetu godišnjicu postojanja pa je to prilika za kratki rezime dosadašnjeg djelovanja. Trideset godina kontinuiranog rada jedne male privatne izdavačke kuće specijalizirane mahom za geografska i povijesna izdanja, u kojoj isto toliko godina redovito izlazi edukativni časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja Meridijani, zaista je respektabilno trajanje koje puno govori o velikom radu i entuzijazmu urednika, kompletnog uredništva, kao i brojnih suradnika časopisa. Na poziv Uredništva Podravskog zbornika, dajemo kratak pregled djelovanja časopisa, a manjim dijelom i izdavačke kuće Meridijani, upravo za njegov jubilarni 50. broj.¹ Nakon trideset minulih ljeta pred nama stoji niz od 231 broja časopisa Meridijani, uredno naslaganih jedan do drugoga na policama biblioteke. Redovitost izlaženja kod današnjih čitatelja može pobuđivati pažnju i znatiželju zbog smionosti pokretanja jednog takvog medija u poratnim kriznim godinama, samo tri godine nakon pro-

glašenja hrvatske nezavisnosti. No pri osnivanju časopisa vodio nas je duh nacionalnog ponosa uz želju pronošnja dobrog glasa o našoj domovini, prvenstveno kad je riječ o geografskim, povijesnim i drugim posebnostima. Prethodnica Meridijana, Hrvatski zemljopis počeo je s izlaženjem početkom svibnja 1994. godine, i to po uzoru na najpoznatije svjetske geografske časopise poput američkog *National Geographica* (u SAD-u izlazi od 1888.) i njemačkog *Gea* (u Njemačkoj izlazi od 1976.). Nošeni domoljubnim zanosom, prof. dr. sc. Dragutin Feletar, koji je tada bio profesor geografije na PMF-u, i ja, nadobudna studentica na početku studija povijesti umjetnosti i etnologije, s malom grupom suradnika hrabro smo se upustili u izradu pokusnog prvog broja časopisa.

Pitali smo se zašto i mi u Hrvatskoj ne bismo mogli imati jedan takav respektabilan geografski medij koji bi stvarali hrvatski autori i fotografi s naglaskom na hrvatske teme, na naše gradove, mjesta, posebnosti... Ugledali smo se i na slične talijanske popularno-geografske časopise kao što su *Airone* (osnovan 1981.), *Gente Viaggi* (osnovan 1957.), *Bell'Italia* (1986.), ali i na drugu periodiku² kakvu mlada hrvatska

1 To me kao autoricu ovih redaka ispunjava posebnim ponosom jer je jedan od pokretača Podravskog zbornika, kao i Meridijana, bio moj otac, sveučilišni profesor Dragutin Feletar (1941. – 2023.), kasnije akademik. Naime, Podravski zbornik pokrenut je 1975. godine u Koprivnici, a časopis Meridijani 1994. godine, također u Koprivnici, u njegovoj radnoj sobi na Trgu mladosti 8. Oba još uvijek redovito izlaze.

2 Poticaj u pokretanju časopisa Hrvatski zemljopis (kasnije Meridijani) bili su i ovi časopisi: *Vokrug sveta* (Rusija, osnovan 1861.), *Le Mouvement Géographique* (Belgija, 1884.), *The Wide World Magazine* (Velika Britanija, 1898.), *Priroda* (Hrvatska, 1911.), *Canadian Geographic* (Kanada, 1930.), *Walkabout i Australian Geographic* (Australija, 1934. i 1986.), *The Geographical Magazine* (Velika Britanija, 1935.), *Chinese National Geography*

Sl. 1. Naslovnica časopisa Meridijani iz siječnja 2019. godine.

Sl. 2. Naslovnica časopisa Hrvatski zemljopis (preteče Meridijana) iz listopada 1999. godine.

država tada još nije imala, čak ni u obliku licenciranih stranih izdanja, od kojih su neka došla puno kasnije (u međuvremenu su i ugašena zbog slabe prodaje jer se Hrvatska pokazala kao premalo tržište).

2. Osnovna koncepcija časopisa

Od svog osnutka Hrvatski zemljopis zamišljen je kao edukativan mjesečnik koji bi izlazio osam puta godišnje tijekom školske godine (po četiri broja u svakom polugodištu), a glavna čitateljska publika trebali su biti mladi u višim razredima osnovnih i srednjih škola koji bi se uz novi medij mogli educirati o hrvatskim povijesnim, kulturnim i prirodnim vrijednostima.

Na njegovim stranicama prezentirali bi se rezultati najnovijih istraživanja i spoznaja, donosile razne geografske i povijesne teme, prikazivala najnovija geografska i povijesna literatura te druge zanimljivosti i spoznaje, ukratko, popularizirala bi se geografska i povijesna znanost i to bi činili znanstvenici i praktičari, profesori u nastavi, ali i razni drugi suradnici – putopisci, fotografi i slično. Zamišljen je kao popularno-znanstveni časopis koji bi bio dopunsko štivo u nastavi geografi-

je i povijesti u školama, ali i kao medij za širu javnost s interesom za geografiju, povijest i putovanja. Prvi broj časopisa otisnut je u maloj nakladi u svibnju 1994. godine, pred školsku godinu 1994./1995. u nakladi Nakladne kuće „Dr. Feletar“, koju je moj otac pokrenuo kao obrtnu djelatnost 1993. godine uz svoj profesorski staž na Geografskom odsjeku PMF-a.³ S godinama izlaženja ustalila se koncepcija da, uz pojedine stalne rubrike kao što su Geo-info, Pisma čitatelja, Geografska križaljka (ostale su navedene kasnije u tekstu), časopis ima dvije veće teme, od kojih jednu glavnu – iz Hrvatske ili svijeta, te niz manjih geografskih i povijesnih tema – iz Europe i svijeta.

Glavnoj temi broja posvećuje se najviše pozornosti. Fotografija koja prati glavnu temu uglavnom se nalazi na naslovnoj stranici, a unutar časopisa glavna se tema donosi na oko 16 stranica (jedan cijeli arak). U trideset godina izlaženja časopisa obrađene su brojne hrvatske teme. Ponekad su glavne teme bile posvećene

³ Razlog pokretanja vlastite naklade skrivao se ponajviše u želji za izdavanjem knjiga lokalne tematike, ali i tiskanja obimne monografije „Vukovar – vječni grad na Dunavu“ kojom je želio unaprijediti istraživanja povijesti i geografije Vukovara te proširiti istinu o Vukovaru kao žrtvi srbočetničke agresije. Bila je to najcjelovitija knjiga o hrvatskom gradu mučeniku te ujedno najveći izdavački pothvat Nakladne kuće „Dr. Feletar“ (pri izdavanju te knjige gotovo je bankrotirao).

(Kina, 1949.), *Atlas* (Turska, 1993.).

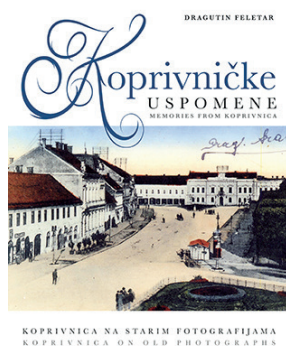
Sl. 3. Jedan od brojeva časopisa Meridijani iz 2023. godine bio je posvećen Prekodravlju.

životinjama, posebno onima ugroženima i karakterističnim za hrvatske krajeve.

3. Časopis pokrenut u duhu nacionalnog ponosa i zanosa

Već sadržaj prvog broja časopisa Hrvatski zemljopis, koji je otisnut na 48 stranica, puno govori o nastojanjima stvaranja edukativnog mjesečnika, bez žutilla i politike, u kojem bi hrvatski autori obrađivali domaće i strane teme, no što je moguće objektivnije i temeljitije. Iz sadržaja prvog broja čitamo veće teme: Vukovar – suza na oku (autor Dragutin Feletar), Zrin – orlovo gnijezdo Babonića i Zrinskih (Tomislav Đurić), Devet burnih stoljeća Zagrebačke biskupije (Mladen Trnski), Trsteno – zeleni biser Jadrana (Dragutin Kiš), Lukina jama na Velebitu (Dražen Perica i Ružica Karadžić), Drava preselila Legrad (Hrvoje Petrić), Misterija Stonehengea (Petra Somek) te egzotična reportaža Susret s Maorima (Goran Ivan Matoš koji se baš vratio s Novog Zelanda pa se lik ratnika naroda Maora našao na prvoj naslovnici časopisa).

Prvi članovi uredništva bili su mahom sveučilišni profesori i novinari: dr. sc. Neven Budak, Tomislav Đurić, mr. Tomislav Jelić, dipl.

Sl. 4. Naslovnica monografije Koprivničke uspomene, autora Dragutina Feletara.

ing. Tomislav Krčmar, Gerhard Ledić, prof. dr. sc. Adolf Malić, Mladen Trnski i Hrvoje Petrić, a tajnik uredništva mr. Zoran Stiperski. Časopis je ponajviše bio namijenjen gimnazijalcima te profesorima zemljopisa i povijesti jer mlada hrvatska država tada još nije imala ni svoje udžbenike pa se od rujanskog broja planiralo krenuti s objavom serijala tekstova koji bi poslužili kao izvor tema za nastavu zemljopisa i povijesti u gimnazijama. No prvi broj bio je pokušni i trebao je probiti led te pridobiti čitateljstvo. Pozitivne reakcije ublažile su naš početni skepticizam te me ohrabrile da se od rujna aktivno uključim u grafičko oblikovanje časopisa, ali i u vođenje administrativnih poslova, marketinga te pretplatnika. Tijekom ljeta unajmljen je i mali ured u Zagrebu, u Vlaškoj 44, a pokrenuta je i registracija istoimene tvrtke Hrvatski zemljopis d. o. o. u mom vlasništvu, koja je registrirana krajem 1994. godine i nastavila izdavati časopis sve do današnjih dana.⁴

⁴ Time je moj studij povijesti umjetnosti i etnologije na Sveučilištu u Zagrebu počeo radom u vlastitoj tvrtki koja će se kasnije afirmirati i u izdavanju brojnih drugih naslova: knjiga, udžbenika, priručnika... Paralelno je i u Nakladnoj kući „Dr. Feletar“ uspješno izdano još 50-ak vrijednih naslova, no ponajviše zbog logističkih i financijskih razloga, obrt je ugašen 2001. godine, a Hrvatski zemljopis, kasnije tvrtka Meridijani, postaje sljednik njezina izdavačkog programa.

Sl. 5. Naslovnica jedne od brojnih monografija posvećenih gradovima i općinama – Općina Novigrad Podravski.

4. Časopis u brojkama

Tijekom posljednjih 30 godina izlaženja, od svibnja 1994. do svibnja 2024. godine, ukupno je izdan 231 broj časopisa Hrvatski zemljopis, odnosno Meridijani. Nakon izlaska prvog probnog broja u svibnju 1994., časopis je dalje izlazio u predviđenom ritmu, osam puta tijekom školske godine – četiri broja u prvom i četiri broja u drugom polugodištu. Taj ritam izlaženja održao se sljedećih osam školskih godina sve do lipnja 2002. godine, kada izlazi broj 66. na kraju 2001./2002. školske godine. Od rujna 2002. časopis mijenja naziv u Meridijani te izlazi deset puta tijekom školske godine (pet brojeva u svakom polugodištu, s ljetnom stankom u srpnju i kolovozu). Povećanjem broja izdanih časopisa za još dva broja godišnje počinje zlatno razdoblje izlaženja Meridijana. Takav tempo održao se plodnih 11 godina, do kraja školske godine 2012./2013., da bi pod pritiskom krize tiska i pojave digitalnih medija te pada broja pretplatnika od rujna 2013. godine časopis počeo izlaziti pet puta godišnje tijekom školske godine.

Taj kontinuitet časopis je uspio održati sve do današnjih dana. Od 1. do 231. broja časopisa objavljeno je ukupno 22 260 stranica, što

prosječno iznosi 718 stranica tijekom jedne školske godine. Najviše stranica (1148) objavljeno je tijekom 2008./2009. školske godine, a najmanje, u prve tri školske godine izlaženja časopisa (416 str. svake godine). Tijekom godina izlaženja uočava se porast objavljenih tekstova i reportaža, a time i porast broja objavljenih stranica. Osim toga, nekoliko godina nakon što je časopis stasao, unutar njega je insertiran besplatan dar svim čitateljima te su se u cijelu nakladu pojedinih brojeva počeli ubacivati razni zanimljivi prilozi, ponajviše karte hrvatskih županija te planovi hrvatskih i drugih gradova, kao i razne primijenjene karte koje je mahom uređivao dr. sc. Dragutin Feletar. Ukupno je unutar časopisa insertirano 35 karata i planova gradova te 34 postera. Uz to, u časopis je ukupno insertirano 8 knjižica manjeg formata, od kojih je posebno bio zanimljiv serijal „Otkrijte sve o kavi, čaju, papru i čokoladi“ (na 50 stranica svaka) koji su pisali geograf dr. sc. Mirko Brazda i Dragan Šimunac.

Najdeblja insertirana knjižica na 60 stranica bila je ona knjižničarke mr. sc. Dubravke Vole nec „O pismu, knjižnicama i knjigama s vodičem kroz zagrebačke knjižnice“. Prilozi časopisu bila su i 4 kalendara te 16 razglednica, od kojih se tijekom školske godine 2008./2009. ističe serijal od 10 razglednica s motivima hrvatskih leptira biologa Radovana Kranjčeva. Kao dar čitateljima unutar časopisa bilo je i nekoliko označivača za knjige te drugi prilozi, no u posljednjih 13 godina zbog krize tiska i nedostatka sredstava prilozi su izostali.

5. Urednici i rubrike

U proteklih 30 godina Meridijane su uređivala samo dva urednika: Dragutin Feletar i Petra Somek. Dragutin Feletar časopis je uređivao deset godina, od broja 1/1994. do broja 86/2004. u kojima je ukupno otisnuto 6044 stranica te insertirano 39 priloga. Petra Somek časopis uređuje 20 godina, od broja 87/2004. do broja 231/2024. u kojima je ukupno otisnuto 16 216 stranica te insertirano 65 raznih

Sl. 6. Naslovnica časopisa Podravina broj 45 iz 2024. godine.

priloga. Dužnost zamjenika i/ili pomoćnika urednika obnašali su Branko Kladarin, Stjepan Škramić, Alan Čaplar, i Hrvoje Dečak. Članovi uredništva, uredničkog vijeća i/ili stručnog savjeta tijekom 30 godina izlaženja časopisa bili su mahom ugledni hrvatski geografi i povjesničari.

Prvi broj časopisa tehnički je uredio dr. Feletar, a sljedećih sedam godina, od broja 2/1994. do broja 57/2001., grafička urednica bila je Petra Feletar (kasnije Somek). Sljedećih godina grafički urednici Meridijana bili su: dizajner Branimir Klarić, dizajner Alojz Zaborac, Alan Čaplar, te dizajner Siniša Nikolić, a prelama se u grafičkom studiju Duplerica u Zagrebu. Lekturu su obavljale mr. Mira Topić, Aleksandra Slama, Marijana Mikašinović-Jambrović te Lidija Menges, najdugovječnija lektorica časopisa koja i danas lektorira sve rukopise. Tijekom godina brojni vanjski suradnici, ponajviše s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka za povijest i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, Odsjeka za geografiju, uz pojedince iz drugih znanstveno-nastavnih ustanova te drugih sredina, pridonosili su rastu i razvoju časopisa.

Tijekom 30 godina izlaženja svoje priloge u časopisu Meridijani objavilo je više od 740 autora (!). Neki autori objavili su svoje radove samo jednom ili nekoliko puta, dok su pojedini

autori postali redoviti suradnici časopisa dugi niz godina, i s po nekoliko putopisa, reportaža i drugih priloga godišnje. Najplodonosniji je bio neumorni akademik Dragutin Feletar koji je objavio više od 500 raznih vijesti i članaka. Zanimljivi su i podatci o rubrikama, od kojih navodimo samo najdugovječnije: Geo-info – najdugovječnija je i najčitanija rubrika časopisa koja na 8 do 10 stranica donosi kratke zanimljive informacije iz Hrvatske i svijeta. Izlazi od 1996. godine do današnjeg dana.

Među najplodonosnijim autorima te rubrike su geografi Dragutin Feletar, Zoran Stiperski, Tomislav Jelić, Kristijan Brkić, Stjepan Škramić, povjesničari Jakša Raguž, Željka Križe, Mladen Tomorad i novinar Hrvoje Dečak. Nova izdanja (ranije Upravo tiskano, Nove knjige) – još je jedna dugovječna rubrika koja postoji od početka izlaženja časopisa, a u svakom broju donosi prikaze četiri do šest novizašlih knjiga iz područja kojima se časopis bavi. Autori s najviše prikaza bili su Hrvoje Petrić, Dragutin Feletar, Petra Somek i Hrvoje Dečak. Slavne povijesne ličnosti – ova dugovječna rubrika pokrenuta je 2008. godine jer povijest ispriopovijedana u pojedinačnim životopisima postaje stvarnija, životnija i upečatljivija kada se slavne ličnosti otkrivaju kao ljudi od krvi i mesa, sa svojim vrlinama i manama, željama i htijenjima. Biografije povijesnih ličnosti 16 godina piše dr. sc. Hrvoje Gračanin.

Planet internet – dugovječna rubrika izlazila je od broja 67/2002. do broja 219/2022. te je na jednu ili dvije stranice donosila prikaze 5 – 10 korisnih povijesnih i geografskih internetskih stranica. Prikaze su pisali Jakša Raguž, Stjepan Škramić, Klara Somek, a ponajviše geograf Kristijan Brkić. Geografska križaljka (ranije Nagradna križaljka) – autor omiljene enigmatske rubrike objavljivane na kraju časopisa punih 20 godina bio je sve do svoje prerane smrti profesor geografije Marijan Jurčić. Intervju Meridijana – rubrika je pokrenuta u rujnu 2012. godine s ciljem predstavljanja vodećih hrvatskih geografa i povjesničara te drugih znanstvenika, intelektualaca i uglednika. Izlazi do današnjih dana na pet-šest stranica,

a dosad su publicirana 64 intervjua koje je sve vodio novinar Hrvoje Dečak.

Hrvatska kroz statistiku – u rubrici se analiziraju odabrani podatci Državnog zavoda za statistiku, a izlazi od broja 187/2015. do današnjih dana. Dugi niz godina pisao ju je Dragutin Feletar, a nakon njegove smrti, od broja 227/2023. nastavlja je pisati dr. sc. Zoran Curčić. Ostale rubrike izlazile su kratkotrajno ili sporadično.

6. Šira nakladnička djelatnost Meridijana

Osim izdavanja časopisa, istoimena izdavačka kuća s vremenom je postala sinonim za dobra geografska, povijesna i druga izdanja. Temeljitiya obrada te nakladničke djelatnosti iziskivala bi novi prikaz pa ovom prigodom izdvajamo samo najosnovnije podatke. Meridijani su dosad ukupno izdali 219 knjiga u nekoliko biblioteka: Geographia Croatica (64 knjige), Historia Croatica (110 knjiga), Biblioteka posebna izdanja (30 knjiga), Biblioteka hrvatski pisci i umjetnici (35 knjiga) te Biblioteka slikovnice (10 knjiga).

Jedna od specijalnosti izdanja Meridijana jest izrada povijesno-geografskih monografija raznih gradova i općina, pogotovo s prostora sjeverozapadne Hrvatske, koji još nisu znanstveno istraživani te fotomonografija gradova i županija, od kojih je do sada izdano 30-ak. Pojedini od njih bili su vezani uz Podravinu: Povijest Kunovca (1994.), Koprivnica – izabrane teme (1997.), Općina i župa Drnje (2000.), Povijest Torčeca (2000.), Općina Novigrad Podravski (2001.), Grad Prelog (2004.), Koprivnički album (2006.), Općina Đelekovec: povijesno-zemljopisna monografija (2008.), Molve – ljudi selo i okoliš u dugom trajanju (2008.), Koprivničko-križevačka županija – fotomonografija (2009. i 2021.), Koprivničke uspomene (2017.) i Općina Virje – u prošlosti i sadašnjosti (2023.). Uz istoimeni časopis Meridijani izdaju i tri multidisciplinarna znanstvena časopisa: Podravina (izlazi dva puta godišnje, od 2002. godine – dosad je izašlo 45 brojeva), Eko-

nomska i ekohistorija (izlazi od 2005. jedanput godišnje – dosad je izašlo 18 brojeva) te Donjo-međimurski zbornik (izlazi od 2013. – dosad su izašla 3 broja). U organizaciji Meridijana dosad je održano više od 500 različitih javnih i školskih predavanja, seminara, predstavljanja knjiga, a organizirani su i razni natječaji (foto, za najbolje maturalne radnje, putopise...) te natjecanja u znanju, čime se potkrepljuje glavna misija izdavačke kuće koja je usmjerena na popularizaciju znanosti te edukaciju prvenstveno mladih, kojima se preko udžbeničkih naslova i časopisa izdavačke kuće Meridijani uvijek nastojalo servirati znanje, ali i razvijati mišljenje i stav.

7. Značaj i doprinos časopisa i drugih izdanja

Poznato je da geografija i povijest daju ključne informacije kojima bi svaki čovjek trebao raspolagati kako bi mogao bolje razumjeti globalizirani svijet i biti njegov dio, a u Hrvatskoj takva znanja učinkovito prenosi časopis Meridijani. Tijekom trideset godina djelovanja časopis Meridijani postao je važan medij za promicanje geografije i povijesti u Hrvatskoj.

Meridijani su dosad educirali generacije čitatelja i postali platforma za brojne autore i znanstvenike koji svoja istraživanja i spoznaje putem tog medija mogu podijeliti s javnošću. Časopis omogućava bolje poznavanje svijeta koji nas okružuje, ali i bolje poznavanje Hrvatske – mlade europske zemlje vrlo starih korijena. Vrijednost časopisa je i što pridonosi promidžbi hrvatskih krajeva u svim dijelovima zemlje, ali i u široj regiji. Osim po objektivnom i temeljitom pristupu temama koje objavljuje, časopis je najpoznatiji po tome što je educirao brojne generacije mladih čitatelja u osnovnim i srednjim školama jer je različitim edukativnim temama pratio nastavni plan i program iz geografije i povijesti. U časopisu su se uvijek mogle naći proširene teme kojih nije bilo u udžbeničkoj literaturi.

Časopis se izdvaja po jakoj edukativnoj kom-

ponenti te primijenjenim kartama i odličnim fotografijama, a objavljene reportaže mnogim čitateljima služe i kao provjeren vodič za putovanja. Velika vrijednost časopisa je i u tome što su teme Meridijana rezultat rada brojnih hrvatskih pisaca i fotografa koji pišu i priloge o stranim zemljama s hrvatskoga gledišta za domaćeg čitatelja. Velika vrijednost izdavačke kuće Meridijana jest i u tome što izdaje knjige isključivo domaćih autora (ne strane prijevode) te one s tematikom iz zavičajne geografije i povijesti, često posvećene manjim mjestima (s osobitim naglaskom na Međimurje i Podravinu), a koje dosad još nisu znanstveno obrađivane. Misija je Meridijana poticati domaće znanstvenike, povjesničare, kulturne djelatnike, publiciste i novinare da istražuju i pišu o svojem zavičaju jer osobito u manjim sredinama ima još mnogo toga neistraženog. Zbog toga se u projekte Meridijana nastoje uključivati mladi povjesničari i autori koje uredništvo ohrabruje u pisanju.

To vrijedi i za časopis Meridijani koji gotovo u svakom broju nastoji objaviti rad barem jednog novog autora ili fotografa. Vrijednost ostalih znanstvenih časopisa koje izdaju Meridijani, osobito časopisa Podravina, jest u tome što okupljaju znanstvenike i unapređuju istraživanja na cijelom prostoru porječja rijeke Drave (od Dolomita do Dunava), s težištem na gornju hrvatsku Podravinu. Časopis Podravina jedan je od najcjelovitijih regionalnih znanstvenih časopisa u kojem je dosad objavljeno više od 400 znanstvenih radova, ima najveću kategorizaciju – A1, a razmjenom i suradnjom prisutan je u mnogim zemljama Europe i svijeta. Referira se u nekoliko svjetskih baza, među kojima i u Scopusu. Na kraju, Meridijani su organizirali i brojna javna predstavljanja knjiga i časopisa, događanja, predavanja i tribine, natječaje („Pišite o zavičaju“, foto natječaje, nagrade za najbolje maturlne radnje iz geografije i sl.), čime su dodatno obogatili kulturni i znanstveni život Hrvatske. Ukratko, tijekom tri desetljeća uspjeli su ostati relevantni te su se prilagodili promjenama u društvu (prisutni su i na društvenim mrežama Facebooku i Instagramu), sve

Sl. 7. Naslovnica prvog broja časopisa Hrvatski zemljopis.

vrijeme ostajući vjerni svojoj misiji promicanja znanja i kulture.

8. Zaključne misli – „enciklopedija Meridijana“

Gledajući pojedinačno bilo koji od više od 230 tiskanih brojeva časopisa Meridijani, koliko ih je izašlo u minulih 30 ljeta, može se steći dojam skromnog školskog časopisa, no ipak punog sadržajnim i zanimljivim tekstovima vezanim uz teme kojima se bavi (geografija, povijest, ekologija i putovanja).

Međutim, kada bi se na kup složilo 8 ili 10, pa i 5 brojeva, koliko ih je izlazilo tijekom pojedinih školskih godina, te kada bi se svi oni ukoricali, dobilo bi se 30 podebljih svezaka, od kojih bi svaki imao više od 700 stranica. To je prava mala „enciklopedija Meridijana“! Tridesetogodišnji opstanak tog edukativnog časopisa rezultat je sjajne vizije i velikog entuzijazma i rada akademika Dragutina Feletara, ali i mog predanog 30-godišnjeg rada, prvo kao grafičke urednice, autorice, a posljednjih 20 godina i urednice časopisa te direktorice izdavačke kuće. U izradu časopisa i knjiga ulo-

ženo je neizmjereno mnogo naše ljubavi, strasti i posvećenosti. Uz to treba pribrojiti i marljiv rad 30 djelatnika te više od 740 stotina autora i vanjskih suradnika raznih profila. Prošli smo i još prolazimo sve ono lijepo, ali i teško što pogađa hrvatske nakladnike, posebno manje, ali i dalje ne posustajemo. Sve radimo prije svega iz ljubavi prema knjizi, znanju i Hrvatskoj!

Uspjeh Meridijana potvrđuje i daljnji interes čitalačke publike koja je, usprkos svijetu digitalnih medija i krizi tiska, još voljna pretplatiti se na tiskano izdanje časopisa.

Zbog toga na kraju upućujem veliku zahvalu svima koji su na bilo koji način pridonijeli izlasku i čitanosti časopisa Meridijani. Meridijani će i dalje nastaviti tradiciju izlaženja časopisa u godinama koje su pred nama s ciljem daljnjeg promicanja geografije, povijesti, kulture i znanosti. Dok ovo pišem, u uredništvu nastaje slavljenički rujanski 232. broj u kojem će glavna tema biti posvećena gradu Samoboru, a u pripremi je i broj za studeni s glavnom temom broja o gradu Koprivnici.

Literatura i izvori

- Stari brojevi časopisa Meridijani
- Arhiva Meridijana
- Internetske stranice: www.meridijani.com i www.podravina.org